

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відом. Верхов. Ради України*. 2003. №№ 40–44. Ст. 356 (із змінами).
2. Спесівцев Д. С. Юридичні факти у механізмах виникнення, переходу та припинення речових прав на нерухомість в Україні: дис... канд. юрид. наук (12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право). Харків, 2017. 225 с.
3. Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 02.11.2022 р., судова справа № 908/2902/21. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/107370256> (дата звернення: 09.04.2026).
4. Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 08.05.2018 р., судова справа № 908/852/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74002511> (дата звернення: 09.04.2026).
5. Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 16.11.2021 р., судова справа № 910/8979/20. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/101279783> (дата звернення: 09.04.2026).
6. Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 10.11.2020 р., судова справа № 907/762/16. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/92918892> (дата звернення: 09.04.2026).

Стефанишин Наталія Михайлівна

*доцент кафедри цивільного права
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника, кандидат юридичних
наук, доцент*

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ДОГОВОРІВ В АВТОРСЬКОМУ ПРАВІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРАВОВІ ТЕНДЕНЦІЇ

Швидкий темп розвитку науки і техніки, що має місце сьогодні, призводить до появи об'єктів, які, фактично, наскрізно перетинають всі сфери суспільного життя та викликають гостру потребу у їх використанні з метою задоволення своїх інтересів. Так, «новітні» об'єкти цивільних прав, наприклад, штучний інтелект, цифровий контент, нематеріальні блага тощо, існують у матеріальному світі або ж цифровому середовищі, що обумовлюють форму таких об'єктів, а також, особливості набуття, здійснення та припинення цивільних прав і обов'язків щодо них, які можуть виникати на підставі договору. Договір – це найбільш універсальна конструкція правового регулювання цивільних відносин загалом та правових відносин інтелектуальної власності зокрема, де сторони отримують максимальну можливість реалізувати свої права та забезпечити свої інтереси, застосовуючи принцип свободи договору.

Варто погодитися з науковою позицією про те, що здійснення класифікації договорів дає можливість не лише виділяти риси чи істотні ознаки означеного

договору, а й визначити його місце в системі договорів, оскільки правильно побудована класифікація сприяє систематизації накопичених знань, забезпечує належне використання термінів, усуває неоднозначність у праворозумінні їх змісту [1, с.321-322]. Окрім того, вважаємо, що систематизація договорів загалом дозволяє сторонам грамотно обрати ту договірну конструкцію, яка найбільше задовільнятиме їхні потреби та усуватиме неоднозначність у правозастосуванні.

Загальновідомою та сприйнятною є класифікація В.В. Луця, котрий групує договори залежно від мети їх досягнення на: 1) договори про передачу майна у власність; 2) договори про передачу майна у тимчасове користування; 3) договори про виконання робі; 4) договори про надання послуг; 5) договори про спільну діяльність; 6) договори про передачу результатів інтелектуальної діяльності [2, с.39-40].

Самостійне місце, на нашу думку, необхідно відвести договорам у сфері права інтелектуальної власності, поклавши в основу класифікаційного критерію правову природу об'єктів права інтелектуальної власності та сферу правового регулювання. Окремі види даних договорів окреслені у ЦК України, глава 75 - розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, глава 76 – комерційна концесія, глава 62 – виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт, частина 3 статті 424, 429, 430 ЦК України [3]. Низка інших договорів визначені у спеціальних нормативно-правових актах, наприклад, Законах України «Про авторське право і суміжні права» [4], «Про цифровий контент та цифрові послуги» [5], «Про видавничу справу» [6], «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» [7] та інших. З врахуванням наведеного, підсумовуємо, що договори у сфері права інтелектуальної власності складають самостійний тип цивільно-правових договорів.

У ЦК України законодавець не виокремлює самостійну поіменовану главу – договори у сфері права інтелектуальної власності. Натомість, у главі 75 – розпорядження майновими правами інтелектуальної власності [3] законодавець закріплює окремі види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, залишивши поза увагою договори за якими відчужуються (передаються) майнові права інтелектуальної власності повністю або їх частина, що викликає низку питань при укладенні таких договорів у правозастосовній діяльності.

Є.О. Харитонов, О.І. Харитонова відносять договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності до *нетипових* цивільно-правових договорів [8, с.301].

З врахуванням наведеного пропонуємо розширену класифікацію договорів у сфері права інтелектуальної власності з ініціюванням наступних груп договорів - за правовими наслідками договорів:

а) договори про створення об'єктів права інтелектуальної власності (створення об'єкта інтелектуальної власності у зв'язку з виконанням трудового договору, договір про створення об'єкта права інтелектуальної власності за замовленням) та б) договори щодо розпорядження майновими правами на вже

створені об'єкти права інтелектуальної власності, до даної групи віднести: - договори за якими відчужуються (передаються) майнові пів повністю або їх частина (договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності) та - договори за якими майнові пів передаються у тимчасове користування (ліцензія, ліцензійний договір); в) договори про розподіл майнових прав інтелектуальної власності на службові об'єкти інтелектуальної власності; г) договори щодо управління майновими правами інтелектуальної власності (договір про партнерство, договір про представництво прав та інші); д) забезпечувальні договори (договір застави майнових пів).

Зазначена класифікаційна група договорів є найбільш загальною у сфері права інтелектуальної власності, що є характерною та забезпечує можливість передання майнових прав інтелектуальної власності на будь-який об'єкт пів, в тому числі, й об'єкт авторського права.

В межах зазначених груп договорів можемо виокремити авторські договори, як вид договорів в сфері пів, де мають місце як поіменовані, так і непоіменовані договори. Серед авторських договорів можемо виокремити підвиди договорів: видавничий договір, договір про депонування рукопису, сценарний договір, постановочний договір, договір між співавторами, договір художнього замовлення, ліцензійний договір, ліцензія та інші договори.

Підсумовуючи вище викладене, приходимо до висновку, що питання класифікації та систематизації договорів в сфері права інтелектуальної власності загалом та авторського права зокрема залишається відкритим з огляду на складну їх правову природу та стрімкий розвиток суспільних відносин, що потребують їх належного правового регулювання і пов'язані з творчою діяльністю людини.

Список використаних джерел:

1. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. /Т.В. Бондар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.; за заг. ред.О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2008. 896 с. С.321-325.
2. Луць В.В. Контракти у підприємницькій діяльності. Навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2016. 180 с. С.39-40.
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. №435–IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 р. №2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
5. Про цифровий контент та цифрові послуги: Закон України від 10.08.2023 р. №3321-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text>
6. Про видавничу справу: Закон України від 05.06.1997 р. №318/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318/97-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15.08.2018 р. № 2415-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>
8. О.І. Харитонова Право інтелектуальної власності. Посібник. К.:Юрінком Інтер, 2023. 540 с. С.301.